

Франків Р. Б.

доцент кафедри дизайну та основ архітектури

Янів А. Ю.

кафедра дизайну та основ архітектури,
Національний університет
"Львівська політехніка"

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗООФОРМУЮЧОЇ РОЛІ ДЕКОРАТИВНОГО ОСВІТЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ

Анотація. В статті розглядається процес переосмислення ролі декоративного освітлення в сучасному проектуванні предметно-просторового середовища. Якщо раніше, воно служило підкресленню та доповненню вже існуючих елементів, що формували той чи інший художній образ, то тепер перетворюється на самостійний напрямок дизайнерського проектування з окремими цілями і функціями.

Ключові слова: декоративне освітлення, інформаційне суспільство, предметно-просторове середовище, взаємодія.

Аннотация. Франкив Р.Б., Янів А.Ю. Трансформация образформирующей роли декоративного освещения в современном дизайне. В статье рассматривается процесс переосмысления роли декоративного освещения в современном проектировании предметно-пространственной среды. Если раньше, оно служило подчеркиванию и дополнению уже существующих элементов, формировавших тот или иной художественный образ, то теперь превращается в самостоятельное направление дизайнерского проектирования с отдельными целями и функциями.

Ключевые слова: декоративное освещение, информационное общество, предметно-пространственную среду, взаимодействие.

Summary. Frankiv R., Janiv A. Transformation of image-forming role of decorative lighting in contemporary design. Article describes the process of rethinking the role of decorative lighting in contemporary design. Previously, it served to underline and complement the existing decorative items. Now they turning to separated branch of design with specific purposes and functions.

Key words: decorative lighting, information society, spatial environment interaction.

Постановка проблеми. Еволюція ролі освітлення в матеріальній культурі, маючи своїм вихідним пунктом суто утилітарну потребу розширення можливостей зору, в нинішньому контексті набула цілого ряду іншо-природних форм. Це стосується і відносно найновішого різновиду освітленні – декоративного. Принесені медіа свідомістю початку ХХІ століття категорії інтерактивності, мінливості та індивідуалізації висунули перед світловим аспектом дизайну ряд нових завдань. Вони, в першу чергу, стосуються дослідження нової ролі світлових предметів як певної самостійної одиниці предметно-просторового проектування та вивчення їх інформативного, функціонального і естетичного начал.

Аналіз вже проведених досліджень. В наукових розвідках, присвячених тематиці декоративного освітлення, домінуюча роль належить аналізу його підсилюючої ролі відносно вже сформованого предметно-просторового середовища. Основною характеристикою такий праць є їх сконцентрованість на аспектах різного направлення світлових потоків та їх колористичного вирішення. Прикладом такого дослідження може бути книга Саллі Сторея і Люка Вайта "Освітлення дизайном". В ній проводиться досить ґрунтовний огляд методів освітлення в інтер'єрах та принципів його проектування, поєднання світла і тіні тощо. Варто відзначити, що крім цих традиційних категорій пов'язаних із світлом, в книзі робиться спроба виявити способи створення за допомогою декоративного освітлення різного настрою та емоційного стану (1).

Дещо інший масштаб декоративного освітлення розглядається у книзі Рассела Леслі, Паоли Роджерс та Кевіна Хесліна «Книга складників вуличного освітлення». Тут воно включене в більш широкий контекст містобудівельних тканин та житлових районів та розглядається як певний феномен урбанізації.(2)

Досить всеохоплюючий характер має монографія Петера Трегенсі та Давіда Лое «Дизайн освітлення». Крім намагання відповісти на якомога більший спектр питань з влаштування штучного освітлення, варто відзначити спроби авторів поєднати принципи та логіку освітлення із теорією кольорів та їх використання.(3)

Серед вітчизняних наукових розвідок з даної тематики можна відзначити статтю В.Дубинського «Приййоми світлотехнічного дизайну у формуванні ландшафтно – рекреаційної території міста». У відносно обмеженому форматі наукової статті, автор описує досить широкий огляд різновидів декоративного освітлення та наводить варіант їх класифікації згідно функціонального призначення.(4)

Виклад основного матеріалу. Аналіз цих та подібних джерел, дає можливість говорити про досить серйозну зацікавленість та глибокий рівень знань різних рис та аспектів декоративного освітлення. Однак, абсолютна більшість з них, як правило стосується того формату його застосування який склався в епоху Модернізму а то і перед нею. Нові способи використання декоративного освітлення поки не стали об'єктом глибокого наукового вивчення та аналізу.

Прикладом нового способу використання декоративного освітлення є об'ємно – просторова композиція, створена Полом Шиммелем (мал.1). Велика кількість лазерів прикріплені до підлоги і

Надійшла до редакції 05.05.2011

стелі,направлені одні на одного, таким чином вони створюють геометричний візерунок.

За допомогою декоративного освітлення створюється світловий куб, основними властивостями якого є легкість і прозорість: ти бачиш об'єкт,але не можеш відчутти його, доторкнутись, створюється ілюзія, ніби світло проходить крізь тіло людини.

Лазерні композиції найчастіше в сучасному дизайні використовуються у створенні музичних шоу. Середовище організоване за допомогою лазерного освітлення, несе сильний емоційний вплив: ефект невагомості та ненав'язливості, допомагає правильно сприймати музику.

Приклад трансформації декоративного освітлення, що широко використовується у сучасному дизайні, є Etree - інтерактивна електролюмінесцентна лампа. Інноваційний і надзвичайно покірний дизайн робить світильник дуже універсальним рішенням для освітлення.

Електролюмінесцентні трубки дозволяють будь-як трансформувати форму світильника, в залежності від бажання споживача. Ця лампа є зразком маркетингового ходу, коли сучасні тенденції дизайну тяжіють до розвитку творчої думки індивідуума.(мал.2) Це приклад поєднання дизайну та новітніх технологій. Можливості трансформування світильника дозволяють надати йому форму відповідно до середовища його розміщення.

Ще одним зразком використання декоративного освітлювального приладу може бути економний тип лампи, який уже почав з успіхом практикуватись в розвинутих країнах світу.

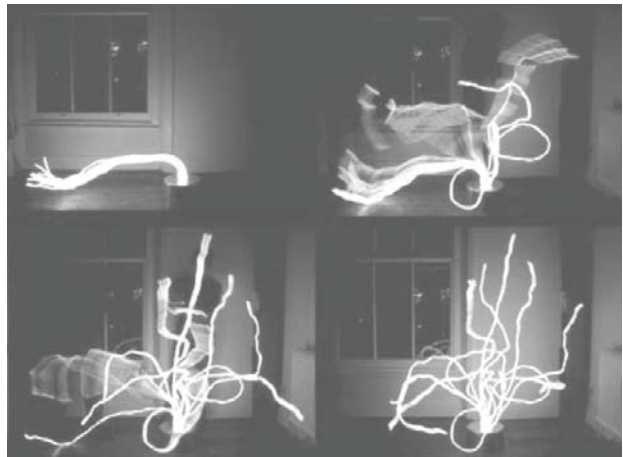
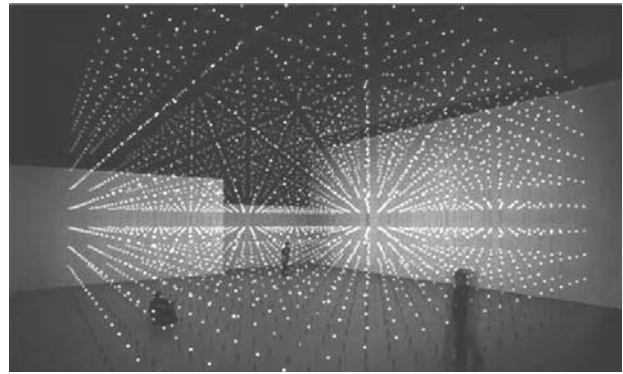
П'ятнадцять сонячних панелей, виконаних у формі квітів, встановлено на відкритому просторі уздовж автостради в Остіні, штат Техас.(мал.3)

У даному прикладі декоративного освітлення використовуються сонячні батареї. Встановлені пристрої надають чисту енергію і освіжають околиці новим футуристичним дизайном. Вдень «Соняшники» нагромаджують сонячну енергію, а вночі використовують цю енергію для освітлення вулиць синім світлом світлодіодних ламп. Більше 15 кіловат надлишкової енергії, що виробляється світильниками за день, поступає в електричну мережу міста як плата за підтримку і обслуговування цього унікального устаткування. Кожна «квітка» складається з семи модулів сонячних батарей.

Це нововведення відіграє не тільки декоративну функцію,але й економну. Даний об'єкт сучасного дизайну, створений з використанням інноваційних наукових технологій, основним завданням яких є раціональне та екологічне використання природних ресурсів.

Цікава біонічна форма квітів, якнайкраще підкреслює функції світильників. Проведена аналогія процесів: квіти синтезують кисень, використовуючи енергію сонця, а дані світильники – електрику. Даний приклад декоративного освітлення оживляє та освітлює середовище з користю.

Висновки. Виявлено, що декоративне освітлення як явище дизайну, під впливом розвитку інформаційного суспільства та комунікаційної свідомості, зазнало суттєвих трансформацій в основному у напрямку взаємодійної мінливості між освітлювальними приладами та поведінкою людини.

Мал. 1-3

Якщораніше,декоративнеосвітленнявідображало головну потребу в розширенні можливостей зору в темну пору доби, то зараз воно набуло тенденції до відображення потреб у розвагах та вираженню різних абстрактних смислів.

Використана література:

1. Sally Storey, Luke White. Lighting by Design. Watson-Guptill Publications, 2002. 192 p.
2. Russell P. Leslie, Paula A. Rodgers, Kevin Heslin. The outdoor lighting pattern book. McGraw-Hill, New York, 1996. 218p.
3. Peter Tregenza, David Loe The design of lighting. E & FN Spon, 1998 164p.
4. В.П.Дубинский. Приемы светотехнического дизайна в формировании ландшафтно-рекреационных территорий города // Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. –Х., 2005.-№67. – С.158-164.